

नं० ५६८३ — घ

नवग्रहस्थापनविधिः

पत्राणि ७ (सप्त)

नं० ४६-६३-घ
नवग्रहस्थापनविधिः

नं० ४६-६३-घ
पत्राणि ७ (सप्त)

4693

F-7
2

सुखैरामस्येदंपुस्तकं

आगरोशायनमः। नत्वा गुरुत्वा ॥ अथ ग्रहस्थापनं लिख्यते। तत्र ग्रहपीठे श्वेतवस्त्रमाच्छाद्य तन्मध्ये रक्त-
 चंदनेन वर्तुलं द्वादशांगुलं मंडलं कृत्वा तत्र आग्नेये चतुरस्रं चतुर्विंशत्यंगुलं मंडलं श्वेतगंधेन
 कृत्वा मध्यमंडलादह्नि एतन्त्रिकोणं त्र्यंगुलं मंडलं रक्तचंदनेन कृत्वा मध्यमंडलादीशान्ये बाण-
 कारं चतुरंगुलं मंडलं पीतगंधेन कृत्वा मध्यमंडलादुत्तरे दीर्घं चतुरस्रं षडंगुलं मंडलं पीतगं-
 धेन कृत्वा मध्यमंडलात्पूर्वे पंचकोणं नवांगुलं मंडलं श्वेतगंधेन कृत्वा मध्यमंडलात्पश्चिमे
 धनुराकारं द्वांगुलं मंडलं कृष्णगंधेन कृत्वा मध्यमंडलानैर्ऋत्ये शूर्पाकारं पंचविंशत्यंगुलं
 मंडलं कृष्णगंधेन कृत्वा मध्यमंडलाद्वायव्ये धृजाकारं साद्वैकांगुलं मंडलं धूम्रवर्णगंधेन
 कृत्वा उत्तराश्विनेषु सूर्यादिप्रतिमानि धाय तत्र व्याहृत्यादिमंत्रैरावाह्यं स्थापयेत्। अथ
 वा सुक्लतंदुलैर्ग्रहान् स्थापयेत्। तद्यथा। अद्येत्यादिग्रहपीठादवतास्थापनं पूजनमहं
 करिष्ये इति संब्रुव्यं कृत्वा पीठमध्ये वर्तुलं मंडलं ब्रह्महानिति मंत्रेण श्वेततंदुलैः स्थापयेत् ॥१॥

पयेत् ॐ नृनुवः स्वः सहस्रदीपेरक्तानो ग्रहाणां प्रथमस्तथा ॥ त्वामादित्यस्यैव नो नानु
 मावाहयाम्यहं ॥ १॥ कलिंगदेशोद्भवं काश्यपसगौत्रं सूर्यमावाहयामि ॥ वरुणमहानिजिमदग्नि
 र्वहता सूर्यः ॥ सूर्यग्रहस्थापने विनियोगः ॥ ॐ वरुणहा ॥ असि ॥ असि ॥ १॥ प्राङ्मुखं सूर्यं स्थाप
 यामि ॥ १॥ आग्नेये चतुरस्रमंडले आप्यायस्वेति मंत्रेण श्वेतदुतैः स्थापयेत् ॥ ॐ नृनुवः स्वः
 शांतांशुः शंखवर्णो हिरण्यवर्णो विभुर्जनो ह्यपि पूजां कर्तुमिच्छन् सोममावाहयाम्यहं ॥ १॥ य
 मुनां तारोद्भवं आग्नेयसगौत्रं सोममावाहयामि ॥ आप्यायस्वेति मंत्रस्य गौतमो गायत्री
 सोमः ॥ सोमग्रहस्था ॥ ॐ आप्यायस्व ॥ प्रत्यङ्मुखं सोमं स्थापयामि ॥ २॥ दक्षिणे त्रिकोणे
 अग्निर्मूर्धेति मंत्रेण श्वेतदुतैः स्थापयेत् ॥ ॐ नृनुवः स्वः ग्रहाणामतिबलं नीद्वलं दी
 प्तांगारसमप्रज्ञं ॥ नित्यं मंदारुणानां सौमं वाहयाम्यहं ॥ ३॥ अवंती देशोद्भवं नारदा
 मा

2
 जगोत्रं नौम वोमो हयामि। अग्निर्मूर्द्धेति मंत्रस्य विरूपांगारखोगायत्री सोमः। नौम य
 ह० अग्निर्मूर्द्धादि० तिदक्षिणमुखं नौमं स्थापयामि॥३॥ बुधं ईशानकोरोवाणाकारमंड
 ले अग्ने विवस्वेति मंत्रेण श्वेततंदुलैः स्थापयेत्॥ ॐ नृर्जुवः स्वः पीतः शशिसुतः सौ
 म्यः हिरण्यनरणाप्रियं॥ ऐंदवः सौम्यनामानं बुधमावाहयाम्यहं॥ मगधदेशोद्भवमा
 त्रेयसगोत्रं बुधमावाहयामि। अग्ने विवस्वेति मंत्रस्य प्रस्फुटवः कण्वो बृहती बुधः॥
 ग्रहस्था० अग्ने विवस्व० उदङ्मुखं बुधं स्थापयामि॥४॥ बु० उत्तरे दीर्घचतुरस्त्रमंडले
 बृहस्पति इति मंत्रेण श्वेततंदुलैः स्थापयेत्॥ ॐ नृर्जुवः स्वः सुराणां गुरुपातामं प्राणि
 नां क्लेशनाशनं। यजेज्जीवं प्राणिनां च गुरुमावाहयाम्यहं। सिंधुदेशोद्भवमांगिर
 सगोत्रं बृहस्पतिमावाहयामि। बृहस्पते इति मंत्रस्य ईदूस्त्रिष्टु बृहस्पतिः। ग्रहस्था० ॐ

११४
 ॥२॥

बृहस्पते उदङ्मुखं बृहस्पतिं स्थापयामि ॥ ५ ॥ शुक्रं पूर्वपंचकोणमंडले शुक्रं तद्वृत्तिमंत्रे
 ण श्वेततंदुलैः स्था ॥ ७ ॥ उन्नर्त्तुवः स्वः सुरारिपुमहावीर्यमसुराणां च मंत्रिणं ॥ शंखगोक्षी
 रवर्णानि शुक्रमावाहयाम्यहं ॥ नोजकटदेशे द्वं जागवसगोत्रं शुक्रवो मोहयामि ॥ शु
 क्रं तद्वृत्तिमंत्रस्य नरद्वजो बार्हस्पत्यस्त्रिष्टुप् शुक्रः ॥ ग्रहस्था ॥ शुक्रं ते अन्यत् ० प्राङ्मु
 खं शुक्रं स्थापयामि ॥ ६ ॥ शनिपश्चिमधनुराकारमंडलेशान्नो देवातिमंत्रेण श्वेततं
 दुलैः स्थापयेत् ॥ ७ ॥ उन्नर्त्तुवः स्वः वक्रानुवक्रगमन ० स्वच्छंदगतिचारिणं ॥ असिता
 यस्वर्णानि सौरिमावाहयाम्यहं ॥ सौराष्ट्रदेशे द्वं काश्यपसगोत्रं शनिं आवाह
 यामि ॥ शन्नो देवातिमंत्रस्य सिंधुद्वीपांबरौ षोडशयन्त्री शनिः ॥ ग्रहस्था ० शन्नो देवी
 प्रत्यङ्मुखं शनिं स्थापयामि ॥ ७ ॥ राहुं नैर्ऋतिकोणे शूर्पाकृतिमंडले कृपानश्चित्र

इति मंत्रेण श्वेत तंदुलैः स्थापयेत् ॥ ॐ नृत्तुवः स्वः चंडाकौ ग्रसते यस्तु ग्रस्ता वुस्तु जने
 पुनः ॥ नील मेघ प्रतीका शं राहु मावाहयाम्यहं ॥ बर्बर कदेशोद्भव पैठी न सगोत्रं राहु
 मावाहयामि ॥ कयान श्वित्र इति मंत्रस्य वाम देवो गौतमौ राहुः ग्रहस्था ० उ कया
 न श्वि ० दक्षिण मुखं राहुं स्थापयामि ॥ ॐ केतुं वायव्य कोणो धजाकार मंडले
 केतुं क एव निति मंत्रेण श्वेत तंदुलैः स्थापयेत् ॥ ॐ नृत्तुवः स्वः ग्रहाणामुपग्रहं श्रेष्ठं
 ग्रहनक्षत्रचारिणं ॥ निर्वाणं गारवणं केतु मावाहयाम्यहं ॥ अंतर्वेदिसमुद्र
 वं जैमिनसगोत्रं केतु मावाहयामि ॥ केतुं क एव निति वैश्वामित्रो मधुहंदा गाय
 त्री केतुः ॥ ग्रहस्था ० उ केतुं क एव न ० दक्षिण मुखं केतुं स्थापयामि ॥ ॐ अथाधि शिव
 देवतानां स्थापनं ॥ अधि देवता आदित्या निमुखाः शुक्ल तंदुलैः स्थापयेत् ॥ स ॥ ३ ॥

६
 इंसूर्यस्योत्तरेऽत्रावोराजेतिमंत्रेणस्थापयेत्॥३८॥ उचुर्नुवःस्वः रुद्रमावाहयामि॥ अत्रावोरा
 जेतिमंत्रस्यवामदेवोगौतमस्त्रिष्टुप् रुद्रः॥ स्थानेपं० उचुर्नुवःस्वः रुद्रमावाहयामि॥ अत्रावोराजान० रुद्रंस्थापया
 मि॥१०॥ स्योमस्याग्रेयेउमा॥ उचुर्नुवःस्वः उमामावाहयामि॥ मदच्छदितिमंत्रस्य
 अस्मितः काश्यपोगायत्रीउमा॥ स्थाप० मदच्छदे० उमांस्थापयामि॥११॥ नौमस्यदक्षि
 णे॥ उचुर्नुवःस्वः स्कंदमावाहयामि॥ अत्रामंदैरितिमंत्रस्यविश्वामित्रोगायत्रिनोबृह
 तीस्कंदः स्थाप० अत्रामंदैरिद्र० स्कंदंस्थाप०॥१२॥ बुधस्यपश्चिमौ॥ उचुर्नुवःस्वः वि
 श्वमावाहयामि॥ इदंविष्णुरितिमंत्रस्यमेधातिथिः काण्वोगायत्रीविष्णुः स्थाप०
 इदंविष्णुं० विष्णुं स्था०॥१३॥ गुरोः पूर्वब्रह्माणं॥ उचुर्नुवःस्वः ब्रह्माणमावाहयामि॥ त्वमि
 त्सप्रतिमंत्रस्यनर्गः प्रगाथिनोबृहतीब्रह्मा स्था० त्वमिस्प्र० ब्रह्माणं

स्था०॥१५॥ शुक्रस्य पूर्वेंद्रं॥ ॐ नृत्तुवः स्वः इन्द्रमावाहयामि इन्द्रमिदिति मंत्रस्य मेधा
 तिथिः का एवो बृहती इन्द्रः स्या० इन्द्रमिदं० इन्द्रं स्या०॥१५॥ शनैर्यमं नैर्ऋति॥ ॐ नृत्तुवः स्वः
 यममावाहयामि नाद्रे सुपर्णमिति मंत्रस्य वेनो नार्गवस्त्रिष्टुप् प्रयमः॥ स्थापने० ना
 द्रे वेपर्ण० यमं स्थाप०॥१६॥ राहोरुत्तरे कालं॥ ॐ नृत्तुवः स्वः कालमावाहयामि
 ब्रह्मजज्ञानमिति मंत्रस्य ब्रह्मणस्पतिरांगिरसस्त्रिष्टुप् कालः॥ स्थाप० ब्रह्मजज्ञा
 ने० कालं स्था०॥१७॥ क्रेतोर्दक्षिणे चित्रगुप्तं॥ ॐ नृत्तुवः स्वः चित्रगुप्तमावाहयामि
 चित्रइति मंत्रस्य वार्ष्णिहव्य उपस्ततो जगती चित्रगुप्तः स्थापने० चित्रइच्छि०
 चित्रगुप्तं स्था०॥१८॥ अथ प्रत्यधिदेवतानां स्थापनं॥ तत्र ग्रहाधिदेवतयोर्मध्ये
 प्रत्यधिदेवता आदित्याग्निमुखाः शुक्लं दुर्लभैः स्थापयेत्॥ ॐ नृत्तुवः स्वः अग्निवो

॥४॥

मोहयामि। अग्निं दूतमिति मंत्रस्य मेधातिथिः काण्वोगायत्र्यग्निः स्थाप. अग्निं दूतं. अग्नि
 स्था०॥१॥ॐ नृत्तुवः स्वः अपत्रावाहयामि उदुत्तममिति मंत्रस्य शुनः शेषाजीगन्ति
 स्त्रिष्टुवापः। स्था० उदुत्तमं. अपः स्था०॥२॥ॐ नृत्तुवः स्वः क्षितिमावाहयामि। नमः ए
 धिव्यै इति मंत्रस्य परमेष्ठी प्रजापतिरनुष्टुप् पृथिवी। स्था० नमः एधिव्यै. एधिवीं स्था०॥३॥
 ॐ नृत्तुवः स्वः विष्णुमावाहयामि। सहस्रशीर्षा इति मंत्रस्य नारायणः कश्यपोनुष्टुप्
 विष्णुः स्था० सहस्रशीर्षा विष्णुं स्था०॥४॥ॐ नृत्तुवः स्वः इंद्रमावाह. इंद्रायेति मंत्रस्य
 मारीचः कश्यपो गायत्री इंद्रः स्था०। इंद्रायेंदो. इंद्रं स्था०॥५॥ॐ नृत्तुवः स्वः इंद्राणीमा
 वाहयामि। नक्षि इंद्रेति मंत्रस्य वामदेवो गौतमो गायत्री इंद्राणी स्था० नक्षि इंद्रत्वंदुरं. इं
 द्राणीं स्थापयामि॥६॥ॐ नृत्तुवः स्वः प्रजापतिमावा. प्रजापत इति मंत्रस्य वरुणः प

द्विः प्रजापतीं । स्था । प्रजापतेन । प्रजापति स्था । ॥ २५ ॥ ॐ नृत्तुवः स्वः सर्पनावाहयामि ॥
 या ६ संधानिति मंत्रस्य परमेषा प्रजापतिर्यजुः सर्पः स्थापने । या ६ संधा ६ समधत्त
 यूय ६ ० सर्प स्था । ॥ २६ ॥ ॐ नृत्तुवः स्वः ब्रह्माणमावाहयामि । एष ब्रह्मा इति मंत्र
 स्य ऋक् वषट् ऋषो द्विपदा गायत्री ब्रह्मा । स्था । एष ब्रह्मा यः ॥ ब्रह्माणे स्था । ॥ २७ ॥
 अथ विनायकादिपंचदेवतानां स्थापनं । शुक्लतंदुलैः वह्यमाणस्थानेषु स्थापये
 त् ॥ राहोरुत्तरजागे ॥ ॐ नृत्तुवः स्वः विनायकमावाहयामि । आत्तन इति मंत्रस्य
 कुसुदिक्का एव गायत्री विनायकः । स्था । आत्तन इन्द्र । विनायकं स्था । ॥ २८ ॥ शनैश्च
 रस्योत्तरजागे दुर्गां । ॐ नृत्तुवः स्वः दुर्गमावा । इम ६ स्तोममिति कुसांगिरसो जग
 ती दुर्गा । स्था । इम ६ स्तोम ० दुर्गा स्था । ॥ २९ ॥ सूर्यस्योत्तरजागे वायुं । ॐ नृत्तुवः स्वः

॥ ५ ॥

वायुमावा० प्राणाशिशुरिति मंत्रस्य त्रित आस्य उस्त्रिकायुः॥ स्था० प्राणाशिशु० वायुं स्था०
॥३१॥ राहोर्दक्षिण नागे आकाशं॥ उन्नर्तुवः स्वः आकाशमा० आदित्यत्ने० मंत्रस्य वसः
काण्वोगाय आकाशः॥ स्था० आदित्यत्न० आकाशं स्था०॥३२॥ केतोर्दक्षिण नागे अश्वि
नी कुमारौ॥ उन्नर्तुवः स्वः अश्विनी कुमारमावा० एषोऽउषा इति मंत्रस्य प्रस्कृ एवः काण
वोगाय अश्विनौ॥ स्था० एषोऽउषा० अश्विनी कुमारौ स्था०॥३३॥ अथेंद्रादि दशदिक्का
जानां स्थापनं शुक्लतंदुलैः॥ पूर्वेंद्रं॥ उन्नर्तुवः स्वः इंद्रमावाह० ज्ञातारमिति मंत्रस्य
गर्ग आंगिरसस्त्रिष्टु बिंदुः॥ स्था० ज्ञातारमि० इंद्रं स्था०॥३४॥ आग्नेये मि० उन्नर्तुवः स्वः
अग्निमावा० अग्निस्तिग्नेनेति मंत्रस्य बार्हस्पत्यो नर इजोगाय अग्निः॥ स्था० अग्नि
स्तिग्नेन शो० अग्निं स्था०॥३५॥ दक्षिणे यमो॥ उन्नर्तुवः स्वः यममावा० नाके सुपर्णमि

तिमंत्रस्य वेनो नार्गवस्त्रिष्टुप्यमः । स्था । नाके सुपर्णः । यमं स्था । ॥ ३५ ॥ नैर्ज्ञेते निर्ज्ञेति ।
 ॐ नृर्नुवः स्वः निर्ज्ञेति मावा । वेछाही तिमंत्रस्य व्यश्वमना वेयश्वः ककुप निर्ज्ञेति । स्था ।
 वेछाहि निर्ज्ञेति । निर्ज्ञेति स्था । ॥ ३६ ॥ पश्चिमे वरुणः । ॐ नृर्नुवः स्वः वरुणमा । यदा द्रुदे
 तिमंत्रस्य वासिष्ठः सप्तो बृहती वरुणः । स्था । यदा द्रुदा च । वरुणं स्था । ॥ ३७ ॥ वाय
 ये वायुं । ॐ नृर्नुवः स्वः वायुमावा । वात आवाचि तिमंत्रस्य ऊलोवा तापनो गाय
 त्री वायुः । स्था । वात आवातु । वायुं स्था । ॥ ३८ ॥ उत्तरे सोमः । ॐ नृर्नुवः स्वः सोममा
 वा । तवाहमिति मंत्रस्य नरदाजः रुश्यपोगोतमो निविधिः । मित्रो जमदग्निर्वईसे
 षो बृहती सोमः । स्था । तवाह । सोमं स्था । ॥ ३९ ॥ ईशाने ईशानः । ॐ नृर्नुवः स्वः ई
 शानमावा । अजित्वाश्वरे तिमंत्रस्य वसिष्ठो मैत्रावरुणो बृहती शानः स्थाप । अजित्वा

॥ ६ ॥

रश्मेः ईशानं स्था० ॥४०॥ पूर्वपरमेष्ठिनोऽञ्जर्तुवः स्वः परमेष्ठिनमावा० मयिवर्च इति
 मंत्रस्य परमेष्ठिप्रजापतिरनुष्टुप् प्रजापतिः ॥ स्था० मयिवर्चो० परमेष्ठितं स्था० ॥४१॥
 पश्चिमे विष्णुः ॥ अञ्जर्तुवः स्वः विष्णुमावाह० अतो देवेति मंत्रस्य मेधातिथिः काण्वोगा
 यत्री विष्णुः स्था० अतो देवा अ० विष्णुं स्था० ॥४२॥ अथाग्रहाश्रीनां स्थापनं ॥ तत्र पूर्व
 तद् ईशानपर्यंतानां ग्रीन्वाहत्यावाह्यशुक्लतंदुलैः स्थापयेत् ॥ अञ्जर्तुवः स्वः कपि
 लं प्रावाह्यामि स्थापयामि ॥१॥ अञ्जर्तु० पिंगलं प्रावा० स्थाप० ॥२॥ अञ्जर्तु० धूमके
 तुं प्रावा० स्थापया० ॥३॥ अञ्जर्तुवः स्वः जहराग्निमावा० स्था० ॥४॥ अञ्जर्तु० शिखि
 मं प्रावा० स्थापया० ॥५॥ अञ्जर्तुवः स्वः हारकं प्रावा० स्था० ॥६॥ अञ्जर्तु० महाते
 सं १ जं प्रावा० स्थापया० ॥७॥ अञ्जर्तुवः स्वः कुताशनं प्रा० स्था० ॥८॥ अञ्जर्तु० कुताश

नंश्चावाहयामि स्थापयामि॥ ~~अथ यद्वनहृत्तं त्रैलोक्यं~~ स्थापनं॥ तत्र पूर्वतर्दशानपय्यंता
 न्नहन्तान् व्याहृत्यावाह्यसुक्तं नंदुलैः स्थापयेत्॥ ॐ नृर्लुवः स्वः पुष्यंश्चावाहयामि
 स्थापयामि॥ १॥ एवं सर्वत्र॥ ॐ नृ० उत्तराफाल्गुनीं च्चा० स्था०॥ २॥ ॐ नृ० विशाखामा०
 स्था०॥ ३॥ ॐ नृर्लु० पूर्वाषाढामा० स्था०॥ ४॥ ॐ नृ० धनिष्ठा मा० स्था०॥ ५॥ ॐ नृ० कृत्तिकामा०
 स्था०॥ ६॥ ॐ नृर्लु० रोहिणी मा० स्था०॥ ७॥ ॐ नृ० चरणी मा० स्था०॥ ८॥ ॐ नृ० अश्लेषामा०
 स्था०॥ ९॥ अथ स्थापितदेवता नो प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात्॥ ॐ नृर्लुवः स्वः वाङ्मनः
 प्राण० प्रतिष्ठेति साम्नामहृतैः प्रतिष्ठां कुर्यात्॥ आदित्यादिग्रहाः साधिप्रत्यधि
 देवताः सुप्रतिष्ठावरदानवतु॥

नवग्रह स्थापनविधिः ॥ १॥